Sukupuolen vahvistaminen
Muutamia näkökohtia

18.10.2022

Unni Leino

Trasek

Aluksi
Keitä me olemme?

- Trasek ry
  - perustettu 1984
  - alkuaan transsukupuolisten potilasyhdistys
  - nykyisin tarkoituksena edistää sukupuolisen tasa-vertaisuuden toteutumista
- Unni Leino
  - suomen kielen tutkija ja oppiainevastaava
  - aiemmin mm. tietoturvapäällikkö valtiolla
  - suomen kielen ja sovelletun tietojenkäsittelytieteen dosentti
  - kapteeniluutnantti (res.)

Sukupuoli

Mitä kaikkea se on?

Trasek

- monisyinen käsite, jossa useita yhteen kietoutuvia merkityksiä
  - anatomia, kehonkuva, sosiaalisuus ...
  - kaikki näistä todellisia
  - olennaista, minkä kautta muita katsotaan
- tässä laissa näkökulmana oikeudellinen sukupuoli
  - oikeudet ja velvollisuudet, tasa-arvolainsäädäntö
  - henkilöasiakirjat
  - vanhemmuus
- etenkin lain vastustajilla taipumus valita näkökulma, joka on lain alan ulkopuolella
  - wc:n ovella ei tehdä kromosomitestiä eikä edes kysytä henkilökorttia
  - kritiikki ei kohdistu itse lakiesityksen sisältöön

Lakiesitys

Puutteita

Trasek

- alle 18-vuotiaat rajattu pois
  - tätä ei perusteltu mitenkään
  - ongelmallinen lasten oikeuksien kannalta
  - henkilökortti sisältää tietoa, jota ei saa kysyä
    - etunimet voi korjata, sukupuolimerkintää ei
  - oppilaitoksilla eri tulkintoja tasa-arvolain syrjintäsuojasta $\Rightarrow$ alueellista epätasa-arvoa
  - sukupuolimerkinnän muutos peruttavissa
- väestötietojärjestelmässä säilyy merkintä sukupuolen vahvistamisesta
  - sukupuolivähemmistöjen asema voi heiketä nopeastikin
  - valtiollinen rekisteri helpottaa syrjintää
  - merkinnällä tavoitellaan suojaa, jota tarvitsevat yhtä lailla muut henkilötunnusta vaihtaneet

Lakiesitys

Hyvää

- käytännöt helpottuvat
  - tarpeettomat lääketieteelliset selvitykset vähenevät
  - on ihmisiä, joille täysimittainen lääketieteellinen sukupuolenkorjaus ei ole mahdollinen
- vanhemmuusnimikkeen korjaaminen
  - vanhastaankaan ei ole ollut ongelma puhua mm. adoptiovanhemmista isänä ja äitinä
- lakien sanamuodot selkeämpiä
  - mies voi jo nyt olla raskaana
- mahdollisuus henkilötunnuksen muuttamiseen säilyy
  - muuten nimen ja henkilötunnuksen yhdistelmä kuuluisi erityisiin henkilötietoryhmiin

Kiitos

Kysymyksiä?